

Cornelis Dros (1800-1874), keldergraf 135, vak B
Mede-eigenaar van de zeepziederij De Gekroonde Haan

Personalia Cornelis Dros

Geboren: 3 juli 1800 te Nigtevecht

Zoon van: Dirk Dros en Marritje de Vries

Gehuwd met: Catharina Maria Tieleman op 26 september 1822 te Leiden

Overleden: 1 mei 1874 te Leiden

Begraven: 5 mei 1874

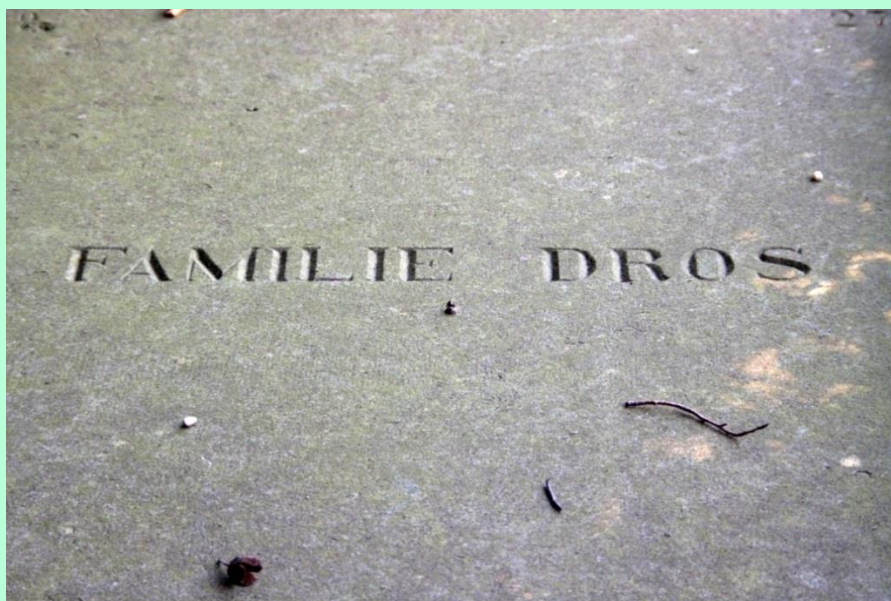
Samenvatting

Cornelis Dros, geboren in 1800 te Nigtevecht, komt rond zijn twintigste naar Leiden, waar hij een kruidenierszaak begint. Hij trouwt in 1822 met de 17-jarige Catharina Tieleman, dochter van een dekenfabriekeur. Het echtpaar krijgt binnen twaalf jaar zeven kinderen. Vrijwel direct na de geboorte van het laatste kind overlijdt Catharina. Cornelis zal niet hertrouwen.

In 1826 koopt Cornelis met zijn zwagers Caspard en Adrien Tieleman de zeepziederij *De Gekroonde Haan*. Kort daarna overlijdt Caspard en gaan Cornelis en Adrien samen verder. De fabriek wordt uitgebreid, doet het uitstekend en is rond 1850 een van de grootste zeepziederijen van Nederland.

Cornelis is ook betrokken bij de Christelijke Afgescheiden Gemeente, die aanvankelijk verboden is. In een pakhuis van Dros en Tieleman worden heimelijk bijeenkomsten gehouden. Nadat de Afscheiding erkend is, wordt een ander gebouw van Dros en Tieleman omgebouwd tot kerk voor deze gemeente.

Cornelis Dros overlijdt op 1 mei 1874, drieënzeventig jaar oud; hij wordt begraven in het familiegraf Dros op Groenesteeg.

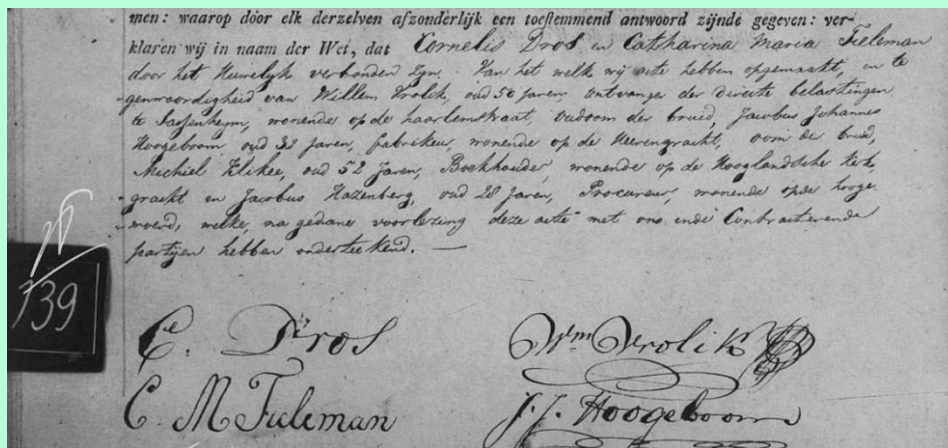
Familiegraf Dros

Volledige versie

Cornelis Dros

Cornelis Dros wordt op 3 juli 1800 in het aan de Vecht gelegen Nigtevecht geboren. Hij is de zoon van Dirk Dros (1765-1822), schoolmeester en veehouder, en van Marritje de Vries (1765-1806). Omstreeks 1820 komt hij naar Leiden, waar hij aan de Nieuwe Rijn, op de hoek van de Hartesteeg, een winkel begint met koffie, thee en kruidenierswaren.

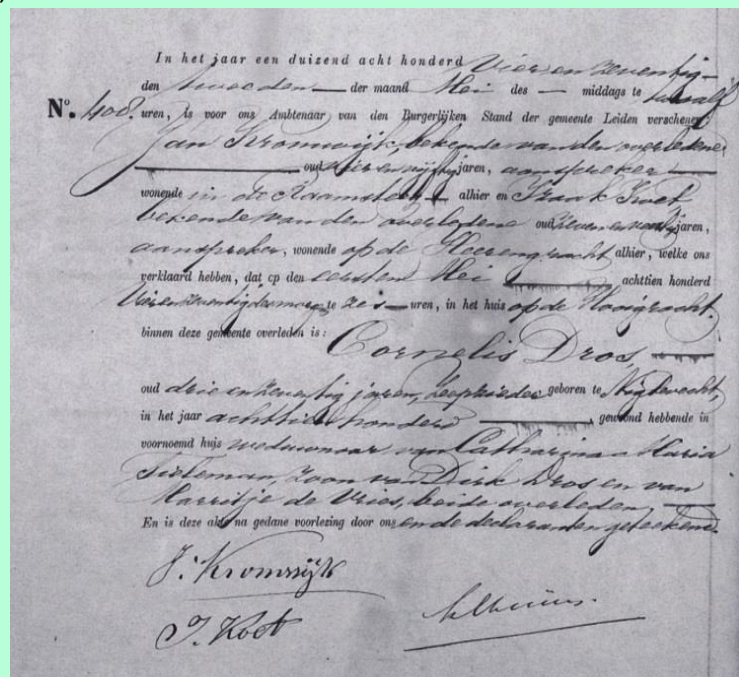
Op 26 september 1822 trouwt hij met de nog maar zeventien jaar oude Catharina Maria Tieleman. Zowel de bruid als de bruidegom zijn wees, maar in ieder geval de bruid is tamelijk welgesteld dankzij de nalatenschap van haar ouders.

Deel huwelijksakte Cornelis Dros en Catharina Tieleman (ELO)

Het echtpaar krijgt zeven kinderen: Marritje (2 september 1823), Johanna Margaretha (4 september 1824), Dirk Cornelis (29 september 1827), Catharina Maria (11 april 1829), Maria Geertruida (3 april 1831), Caspard Adrien (22 oktober 1833) en Hendrik Willem (18 oktober 1835).

Tien dagen na de geboorte van deze laatste zoon overlijdt moeder Catharina, slechts 31 jaar oud. Zij wordt begraven in het door haar echtgenoot Cornelis op de begraafplaats Groenesteeg gekochte familiegraf. Twee maanden later wordt ook dochter Johanna, die op 11-jarige leeftijd overlijdt, in dit graf begraven. Cornelis Dros zal niet hertrouwen. Hij overlijdt bijna veertig jaar later, op 1 mei 1874, drieënzeventig jaar oud en wordt bijgezet in het familiegraf.

Overlijdensakte Cornelis Dros

De zeepziederij

Eind 1826 koopt Cornelis met zijn nog maar twintig en negentien jaar oude zwagers Caspard (1806-1828) en Adrien Tieleman (1807-1884) de in 1740 gestichte zeepziederij *De Gekroonde Haan* aan de Middelstegracht.

Zij zetten het bedrijf voort onder de naam *Dros en de gebroeders Tieleman*, al blijft vooral de oude naam nog in gebruik; in 1862 wordt de naam ook officieel weer *De Gekroonde Haan*.

Op 21 juni 1828 overlijdt op 21-jarige leeftijd Caspard Tieleman. Cornelis Dros verkoopt zijn kruidenierswinkel en richt zich samen met Adrien Tieleman helemaal op de zeepfabricage. De fabriek wordt gemoderniseerd en uitgebreid door het aankopen van de panden tussen de Middelstegracht en de Hooigracht. Het bedrijf wordt een van de grootste zeepziederijen van Nederland.

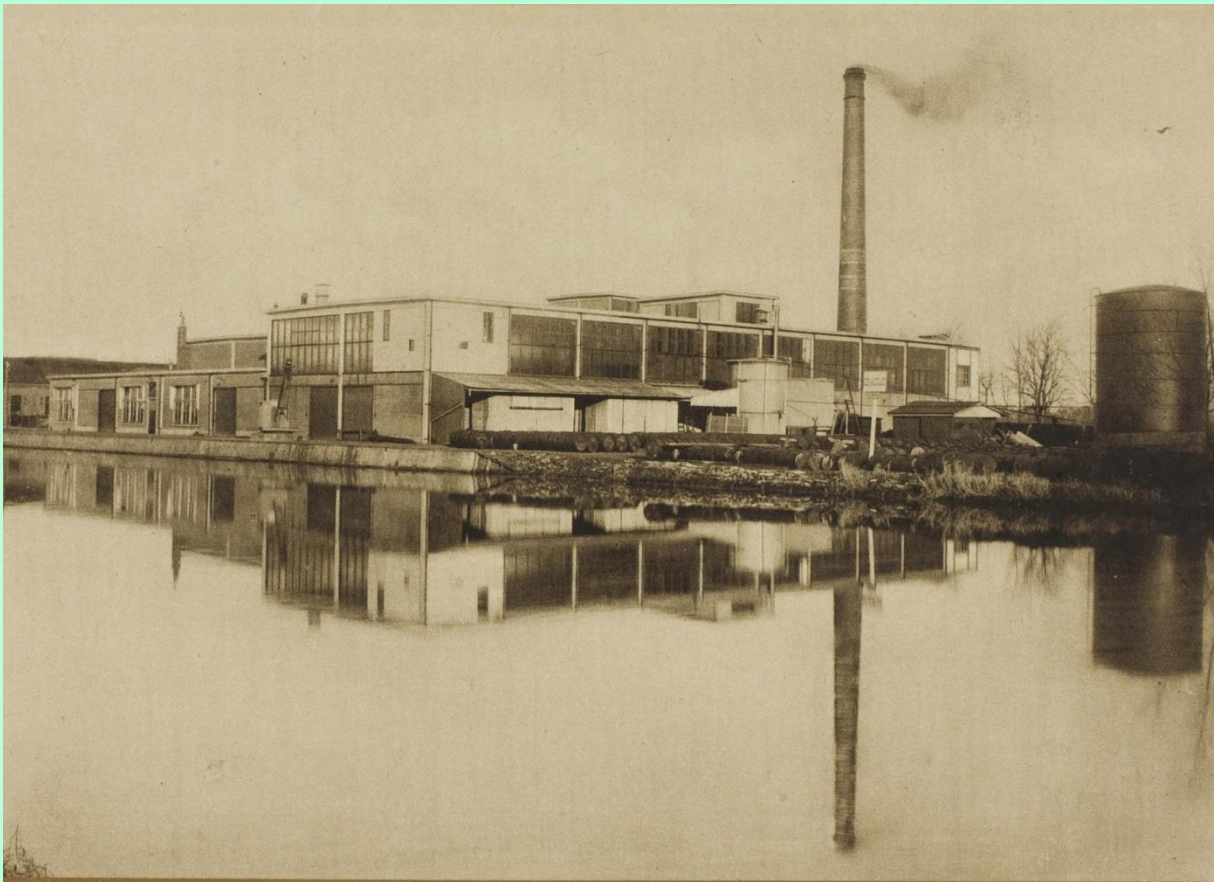
Zeepziederij De Gekroonde Haan aan de Middelstegracht (ELO)

De oudste zoon van Cornelis, Dirk Cornelis, trouwt op 24 april 1850 met Maria Elisabeth Tieleman, een dochter van Cornelis' compagnon Adrien Tieleman. Zo zijn de families Tieleman en Dros zowel privé als zakelijk sterk met elkaar verbonden.

Na het overlijden van Cornelis Dros in 1874 blijft de leiding van het bedrijf in handen van de families Dros en Tieleman. Aan de Dros-kant zijn dat Dirk Cornelis en zijn zonen Cornelis (geboren op 19 februari 1851) en Adriaan Hendrik (geboren op 11 maart 1862). Aan de Tieleman-kant zijn dat drie zonen van Adrien: Casparus Cornelis (geboren op 29 januari 1850), Cornelis Nicolaas (geboren op 8 juni 1850), Hendrik Willem (geboren op 24 februari 1853) en tevens de zonen van Casparus Cornelis en Hendrik Willem, beiden Adrien geheten; zij zijn geboren op respectievelijk 24 augustus 1875 en op 26 september 1880.

Na een brand in 1910 worden de plannen om te verhuizen naar een plek buiten de Leidse binnenstad versneld doorgezet. In 1912 wordt een nieuwe fabriek aan de Zoeterwoudseweg in gebruik genomen en worden de panden in de binnenstad overgenomen door andere familieleden Dros-Tieleman, die in 1877 in hetzelfde gebied de conservenfabriek *Tieleman & Dros* hadden gesticht en uit hun jasje waren gegroeid.

In 1918 gaat de zeepziederij *De Gekroonde Haan* samenwerken met een aantal andere zeepfabrikanten in de NV Maatschappij tot Exploitatie van Zeepfabrikanten. Adrien Tieleman, zoon van Casparus Cornelis, wordt hiervan de eerste directeur. Later gaat de exploitatiemaatschappij op in het Unileverconcern. De Leidse fabriek wordt in 1936 gesloten.

Zeepziederij De Gekroonde Haan aan de Zoeterwoudseweg (ELO)

Kerkelijk leven

Cornelis Dros en Adrien Tieleman zijn vrijwel vanaf het begin betrokken bij de totstandkoming van de Christelijke Afscheiden Gemeente in Leiden, een van de voorlopers van de latere Gereformeerde Kerk. De afscheiding in Leiden is een onderdeel van het proces dat bekend staat als de Afscheiding van 1834.

Een van de belangrijkste voormannen van de Afscheiding is Anthony Brummelkamp, zwager van Cornelis en Adrien.¹ Brummelkamp, predikant in Hattem, wordt in 1835 afgezet vanwege zijn betrokkenheid bij de Afscheiding. Na een aantal

¹ Anthony is in 1834 getrouwd met Maria Wilhelmina de Moen, die in 1828 weduwe was geworden toen haar eerste echtgenoot Caspard Tieleman overleed.

standplaatsen in afgescheiden gemeenten te hebben gehad, wordt hij in 1854 hoogleraar aan de gereformeerde theologische hogeschool in Kampen. Cornelis Dros en Adrien Tieleman zijn bij hun vertrek uit de Hervormde Kerk mede geïnspireerd door hun zwager Anthony.

In januari 1836 wordt de Leidse afgescheiden gemeente opgericht. Net als elders hebben de afgescheidenen het in het begin moeilijk door tegenwerking van de overheid. Ze mogen geen samenkomsten houden van meer dan twintig personen. Die samenkomsten worden toch heimelijk gehouden in een pakhuis van Dros en Tieleman aan de Nieuwe Rijn. De kerkgangers zitten daarbij op planken die over de zeeptonnen worden gelegd.

Verzoeken aan koning Willem I tot erkenning hebben aanvankelijk geen succes. Op 6 oktober 1840, een dag voor zijn troonsafstand, erkent de koning alsnog de afgescheiden gemeente, die inmiddels een groter gebouw van Dros en Tieleman aan de Oude Vest in gebruik heeft genomen. Na erkenning wordt dat gebouw omgebouwd tot een echte kerk.

Wonen in een oude fabriek

Het complex van Tieleman & Dros aan de Middelstegracht was ooit een zeepziederij, waar zeep werd gemaakt. Daarna was het een groente- en vleesconservenfabriek, waar groente en vlees in potten en blikken werd gestopt. In 1955 ging dit familiebedrijf failliet.

De gemeente Leiden kocht de gebouwen en sloopte een gedeelte ten gunste van woningbouw en de aanleg van de Ir. Driessenstraat. De resterende gebouwen werden in gebruik genomen door het Leidse verhuisbedrijf Mostert als opslagruimte. Ook werden de gebouwen gebruikt als huisvesting voor enkele kleine bedrijven. Het voormalige directiegebouw aan de Middelstegracht werd in 1986 overgenomen door de Stichting Werk & Onderneming en is na een restauratie in gebruik als bedrijfsverzamelgebouw.

Het voormalige ketelhuis aan de Middelstegracht 36 leidde tot 2012 een verwaarloosd bestaan, maar werd op 17 april 2012 voor een symbolisch bedrag overgedragen aan de Sociaal-culturele Vrijplaats Leiden in ruil voor de belofte om het gebouw te restaureren. De Vrijplaats heeft het gebouw opgeknapt en kunstenaars hadden er een atelier. Hiermee bleef industrieel erfgoed in Leiden behouden.

Enkele jaren later kreeg een groep particulieren, verenigd in de coöperatie Tieleman & Dros, de mogelijkheid een plan te ontwikkelen voor zestien woningen op maat, gemaakt onder leiding van professionals. Door sloop van een deel van de fabriek te combineren met nieuwbouw ontstond een sfeervol nieuw hofje met appartementen dat de naam "*De Gekroonde Haanpoort*" kreeg. In het voorjaar van 2015 werd met de bouw begonnen en op 3 november 2016 was de feestelijke officiële oplevering.

Het nieuwe complex: links de oude fabriek, rechts de nieuwbouw

Bronnen

Laurens Beijen: *Het Leidse familienetwerk Tieleman - Dros - Hoogeboon - Eigeman*, Gens Nostra 2014 - jaargang 69, nummer 9 (www.beijen.net/pla/Leidsfamilienetwerk.pdf)
Lodewijk Kallenberg: *Leidse Glorie - Rondleiding over de historische begraafplaats Groenesteeg*, Leiden, 2013.

Auteur

Lodewijk Kallenberg (maart 2018; herzien april 2021)